Európai Parlament
2024-2029

ELFOGADOTT SZÖVEGEK

P10_TA(2025)0156

A Bizottság Bosznia-Hercegovináról szóló 2023. és 2024. évi jelentései

Az Európai Parlament 2025. július 9-i állásfoglalása a Bizottság Bosznia-Hercegovináról szóló, 2023. és 2024. évi jelentéseiről (2025/2018(INI))

Az Európai Parlament,

– tekintettel az 1995. november 21-én, Daytonban parafált és 1995. december 14-én Párizsban aláírt, Bosznia-Hercegovinára vonatkozó általános béke-keretmegállapodásra (daytoni békemegállapodás),

– tekintettel az egyrészről az Európai Közösségek és tagállamaik, másrészről Bosznia és Hercegovina között létrejött, 2015. június 1-jén hatályba lépett stabilizációs és társulási megállapodásra[1],

– tekintettel Bosznia-Hercegovina uniós tagság iránti, 2016. február 15-én benyújtott kérelmére,

– tekintettel a Bizottság 2019. május 29-i, Bosznia-Hercegovina európai uniós tagság iránti kérelméről szóló véleményére (COM(2019)0261),

– tekintettel az Európai Tanács 2022. december 15-i következtetéseire, amelyekben megadta az uniós tagjelölti státuszt Bosznia-Hercegovinának,

– tekintettel az Európai Tanács 2024. március 22-i, a csatlakozási tárgyalások Bosznia-Hercegovinával való megkezdéséről szóló következtetéseire,

– tekintettel az Előcsatlakozási Támogatási Eszköz (IPA III) létrehozásáról szóló, 2021. szeptember 15-i (EU) 2021/1529 európai parlamenti és tanácsi rendeletre[2],

---

1 HL L 164., 2015.6.30., 2. o., ELI: http://data.europa.eu/eli/agree_internation/2015/997/oj.

2 HL L 330., 2021.9.20., 1. o., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/1529/oj.

– tekintettel a Nyugat-balkáni Reform- és Növekedéstámogató Eszköz létrehozásáról szóló, 2024. május 14-i (EU) 2024/1449 európai parlamenti és tanácsi rendeletre[1],

– tekintettel az Európai Tanács 2003. június 19–20-án, Szalonikiben tartott ülésének elnökségi következtetéseire,

– tekintettel a 2020. május 6-i, 2023. december 13-i és a 2024. december 18-i brüsszeli EU–Nyugat-Balkán csúcstalálkozók nyilatkozataira,

– tekintettel a 2014. augusztus 28-án elindított berlini folyamatra,

– tekintettel a bosznia-hercegovinai fegyveres erők kapacitásépítésének támogatása céljából az Európai Békekeret keretében megvalósuló támogatási intézkedésről szóló, 2021. november 4-i (EU) 2021/1923 tanácsi határozatra[2],

– tekintettel a bosznia-hercegovinai fegyveres erők kapacitásainak megerősítése céljából az Európai Békekeret keretében megvalósuló támogatási intézkedésről szóló, 2022. december 1-jei (EU) 2022/2353 tanácsi határozatra[3],

– tekintettel „A csatlakozási folyamat javítása – hiteles uniós perspektíva a Nyugat-Balkán számára” című, 2020. február 5-i bizottsági közleményre (COM(2020)0057),

– tekintettel „A Nyugat-Balkánra vonatkozó gazdaságélénkítési és beruházási terv” című, 2020. október 6-i bizottsági közleményre (COM(2020)0641),

– tekintettel a „2023. évi közlemény az EU bővítési politikájáról” című, 2023. november 8-i bizottsági közleményre (COM(2023)0690) és az azt kísérő, „A Bosznia-Hercegovináról szóló 2023. évi jelentés” című bizottsági szolgálati munkadokumentumra (SWD(2023)0691),

– tekintettel „A Nyugat-Balkánra vonatkozó új növekedési terv” című, 2023. november 8-i bizottsági közleményre (COM(2023)0691),

– tekintettel a „Jelentés a Bosznia-Hercegovinában elért eredményekről – 2024. március” című, 2024. március 12-i bizottsági közleményre (COM(2024)0129),

---

1 HL L, 2024/1449, 2024.5.24., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1449/oj.

2 HL L 391., 2021.11.5., 45. o., ELI: http://data.europa.eu/eli/dec/2021/1923/oj.

3 HL L 311., 2022.12.2., 149. o., ELI: http://data.europa.eu/eli/dec/2022/2353/oj.

– tekintettel a bővítést megelőző reformokról és szakpolitikai felülvizsgálatokról szóló, 2024. március 20-i bizottsági közleményre (COM(2024)0146),

– tekintettel a „2024. évi közlemény az EU bővítési politikájáról” című, 2024. október 30-i bizottsági közleményre (COM(2024)0690) és az azt kísérő, „A Bosznia-Hercegovináról szóló 2024. évi jelentés” című bizottsági szolgálati munkadokumentumra (SWD(2024)0691),

– tekintettel a Bizottság 2023. május 31-i, illetve 2024. június 13-i, Bosznia-Hercegovina gazdasági reformprogramjáról szóló áttekintésére és országértékeléseire,

– tekintettel az EU–Bosznia-Hercegovina Stabilizációs és Társulási Tanács 2023. július 19-i ötödik ülésére és az EU–Bosznia-Hercegovina Stabilizációs és Társulási Bizottság 2024. szeptember 19-i hetedik ülésére,

– tekintettel az EU–Bosznia-Hercegovina Stabilizációs és Társulási Parlamenti Bizottság 2023. október 30–31-én tartott harmadik, 2024. március 13–14-én tartott negyedik, 2024. október 30-án tartott ötödik és 2025. március 12–13-án tartott hatodik ülésének eredményeire,

– tekintettel a bosznia-hercegovinai jogállamisági kérdésekről szóló, 2019. december 5-i szakértői jelentésre,

– tekintettel az Európai Tanács a működőképes Bosznia-Hercegovinának az európai úton történő előrehaladását biztosító elvekről szóló, 2022. június 12-i politikai megállapodására,

– tekintettel a bosznia-hercegovinai békemegállapodás végrehajtásáért felelős főképviselőnek az ENSZ főtitkárához címzett, 2023. május 9-i 63. jelentésére, 2023. november 2-i 64. jelentésére, 2024. május 15-i 65. jelentésére és 2024. november 1-jei 66. jelentésére,

– tekintettel az ENSZ Biztonsági Tanácsának 2024. november 1-jei 2757 (2024) sz. határozatára, amely 2025. november 2-ig meghosszabbítja az Európai Unió bosznia-hercegovinai katonai műveletének (EUFOR) megbízatását,

– tekintettel az ENSZ Közgyűlésének 2024. május 23-i 78/282. sz. határozatára, amely július 11-ét az 1995. évi srebrenicai népirtás nemzetközi emléknapjává nyilvánította,

– tekintettel a gyermek jogairól szóló ENSZ-egyezményre (UNCRC), amelyet Bosznia-Hercegovina 1992. március 6-án ratifikált, valamint annak három fakultatív jegyzőkönyvére, nevezetesen a gyermekek fegyveres konfliktusba történő bevonásáról szóló fakultatív jegyzőkönyvre, amelyet 2003. október 10-én ratifikáltak; a gyermekek eladásáról, a gyermekprostitúcióról és a gyermekpornográfiáról szóló fakultatív jegyzőkönyvre, amelyet 2001.

szeptember 4-én ratifikáltak, valamint a kommunikációs eljárásról szóló fakultatív jegyzőkönyvre, amelyet 2018. október 19-én ratifikáltak,

– tekintettel az anyanyelvi oktatáshoz való jogról szóló UNESCO-határozatokra, a szellemi kulturális örökség megőrzéséről szóló, 2003. október 17-i UNESCO-egyezményre, valamint a kulturális kifejezések sokszínűségének védelméről és előmozdításáról szóló, 2005. október 20-i UNESCO-egyezményre,

– tekintettel Bosznia-Hercegovina alkotmányára,

– tekintettel a bosznia-hercegovinai főképviselő által 2024. március 26-án bevezetett módosított bosznia-hercegovinai választási törvényre,

– tekintettel Kaja Kallas, az Európai Bizottság alelnöke/az Unió külügyi és biztonságpolitikai főképviselője (alelnök/főképviselő) és Mark Rutte NATO-főtitkár Bosznia-Hercegovinában tett, 2025 márciusában és áprilisában tett látogatásaira,

– tekintettel António Costa, az Európai Tanács elnökének a bosznia-hercegovinai politikai vezetőkhöz intézett, 2025. áprilisi nyilatkozatára,

– tekintettel a Tanácshoz, a Bizottsághoz és a Bizottság alelnökéhez/az Unió külügyi és biztonságpolitikai főképviselőjéhez intézett, az új uniós bővítési stratégiára vonatkozó 2022. november 23-i ajánlására[1],

– tekintettel „A preventív diplomácia befagyott konfliktusok kezelésében világszerte betöltött szerepe – elszalasztott lehetőség vagy a jövőre irányuló változtatás?”[2] című, 2024. január 17-i jelentésére,

– tekintettel Bosznia-Hercegovináról szóló korábbi állásfoglalásaira,

– tekintettel eljárási szabályzata 55. cikkére,

– tekintettel a Külügyi Bizottság jelentésére (A10-0108/2025),

A. mivel a bővítés az EU egyik leghatékonyabb külpolitikai eszköze és az európai kontinensen a békébe, demokráciába, stabilitásba, biztonságba és jólétbe való geostratégiai befektetés, és továbbra is döntő fontosságú, különösen a gyors és jelentős geopolitikai változások és az önkényuralmi rendszerekkel vívott erősödő verseny összefüggésében;

B. mivel minden országot saját érdemei alapján ítélnek meg a koppenhágai kritériumok teljesítése terén, beleértve a demokrácia, a

---

1 HL C 167., 2023.5.11., 105. o.
2 HL C, C/2024/5744, 2024.10.17., ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/5744/oj.

jogállamiság és az alapvető uniós értékek, az emberi jogok, a kisebbségi jogok és a média szabadságának teljes körű tiszteletben tartását is;

C. mivel az EU továbbra is a nyugat-balkáni országok fő politikai és gazdasági partnere; mivel az EU továbbra is Bosznia-Hercegovina legnagyobb kereskedelmi és befektetési partnere, amely külkereskedelmi forgalmának legnagyobb részét teszi ki, és központi szerepet játszik gazdasági integrációs folyamatában;

D. mivel Bosznia-Hercegovina tagjelölt ország, és polgárainak egyértelmű többsége a fenntartható béke, demokrácia és jólét érdekében euroatlanti integrációra törekszik; mivel 2025-ben lesz a daytoni békemegállapodás 30. évfordulója, amely továbbra is Bosznia-Hercegovina intézményi felépítésének alapját képezi, és amely biztosítani hivatott három államalkotó népe egyenlőségét;

E. mivel a régióbeli és azon kívüli illiberális szereplők által támogatott EU-ellenes narratívák miatt a társadalmi támogatottság továbbra is törékeny;

F. mivel a daytoni békemegállapodás hiányosságai ellenére előmozdította a békét és az azt követő stabilizációt Bosznia-Hercegovinában azáltal, hogy létrehozta azokat a kulcsfontosságú intézményeket, amelyek lehetővé tették az ország számára, hogy előrehaladjon az uniós és NATO-integráció felé vezető úton;

G. mivel 30 évvel a háború vége után Bosznia-Hercegovina továbbra is működésképtelen, és ismét mély politikai és biztonsági válságba került, elszakadási kísérletekkel és magas fokú korrupcióval;

H. mivel az EU határozottan támogatja Bosznia-Hercegovina területi integritását és szuverenitását, és nem fogadja el az annak aláásására irányuló kísérleteket; mivel a stratégiai iránytű megállapította, hogy a biztonság és a stabilitás szempontjából különösen fontos Bosznia-Hercegovina szuverenitásának, egységének és területi integritásának támogatása;

I. mivel Milorad Dodik, a Boszniai Szerb Köztársaság (RS) elnöke és a Független Szociáldemokraták Szövetségének (SNSD) politikusai alkotmányellenes intézkedéseket kezdeményeztek a Boszniai Szerb Köztársaságon belüli állami törvények hatályon kívül helyezése érdekében, és megtámadták az állam kulcsfontosságú intézményeit, nevezetesen a Főképviselő Hivatalát, a bosznia-hercegovinai alkotmánybíróságot és az igazságszolgáltatást; mivel a Boszniai Szerb Köztársaság hatóságai részt vettek a 2024. június 8-án „Egy nép, egy nemzetgyűlés” szlogennel Belgrádban tartott „Össz-szerb Gyűlésen”, mivel megkezdődött az új EU-párti többség kialakításának folyamata;

J. mivel az EUFOR Althea az EU KBVP-missziója, amely segíti Bosznia-Hercegovinát a stabil és biztonságos környezet fenntartásában az

országban, és támogatja a fegyveres erőknek a NATO-előírásokhoz való igazodásra irányuló erőfeszítéseit, miközben visszatartó erőt biztosít a külföldi fenyegetésekkel szemben;

K. mivel Bosznia-Hercegovina uniós pályája egyre inkább rosszindulatú külföldi szereplők, nevezetesen az Oroszországi Föderáció és a Kínai Népköztársaság célkeresztjébe kerül, amelyek az etnikai megosztottságot és az intézményi instabilitást kihasználva akadályozzák a reformokat, aláássák az alkotmányos rendet és erodálják a nyilvánosság EU-ba vetett bizalmát; mivel az orosz állami ellenőrzés alatt álló média, köztük a Szputnyik Szerbia és az RT Balkan továbbra is működik Bosznia-Hercegovinában, különösen a Boszniai Szerb Köztársaságban, és az orosz propagandaorgánumokkal szembeni uniós szankciókat megsértve dezinformációt és Kreml-párti narratívákat terjeszt;

L. mivel Bosznia-Hercegovina többetnikumú állam, amelynek területén évszázadok óta különböző vallási és etnikai csoportok élnek, ami azt mutatja, hogy a különböző nézeteket valló népek a tolerancia és a kölcsönös tisztelet által jellemzett környezetben együtt tudnak élni; mivel a nyelvi és kulturális sokszínűség az Európai Unió egyik alapelve, amelyet az Alapjogi Charta 21. és 22. cikke is rögzít:

M. mivel a 2022. évi általános választások tekintetében az Európai Biztonsági és Együttműködési Szervezet Demokratikus Intézmények és Emberi Jogok Hivatala (EBESZ/ODIHR) választási megfigyelő missziója arra a következtetésre jutott, hogy a választási folyamat továbbra is kiszolgáltatott a külső beavatkozásnak, többek között az adminisztratív erőforrásokkal való visszaélésnek és a külföldi finanszírozású platformok által befolyásolt elfogult médialefedettségnek, és felszólított a dezinformációval szembeni fokozott védelemre, a kampányfinanszírozás átláthatóságára, valamint az újságírók és a civil társadalom számára nyújtott biztosítékokra;

Az uniós csatlakozás iránti elkötelezettség

1. megerősíti, hogy támogatja Bosznia-Hercegovina uniós csatlakozását a koppenhágai kritériumokon és érdemeken alapuló folyamat révén, amelynek az egység, a szuverenitás, a területi integritás és a polgárok közötti egyenlőség képezi az alapját;

2. az Ukrajna elleni orosz agressziós háború nyomán megváltozott geopolitikai helyzetben üdvözli az Európai Tanácsnak a csatlakozási tárgyalások Bosznia-Hercegovinával való megkezdésére vonatkozó határozatát; üdvözli, hogy e határozat előkészítése során számos kulcsfontosságú jogszabályt fogadtak el, de sajnálatát fejezi ki amiatt, hogy a reformok pozitív dinamikája megrekedt, és megjegyzi, hogy az elfogadott jogszabályok végrehajtása és érvényesítése nem megfelelő; sajnálatát fejezi ki amiatt, hogy a jogalkotási folyamatot az átláthatóság hiánya és a kulcsfontosságú érdekelt felek

korlátozott hozzáférése jellemezte; tudomásul veszi a határellenőrzésről és a személyes adatok védelméről szóló jogszabályok közelmúltbeli elfogadását, és kéri azok alapos végrehajtását; a fenntartható uniós integráció biztosítása érdekében felszólít a bővítés intézményi és pénzügyi alapjának létrehozására irányuló előkészületekre;

3. sürgeti Bosznia-Hercegovina legitim politikai vezetőit minden szinten, hogy tegyék meg a Bizottság 2022. október 12-i ajánlásában meghatározott valamennyi releváns lépést, teljes mértékben tiszteletben tartva az illetékes intézményeken belüli megfelelő demokratikus, átlátható és inkluzív eljárásokat annak érdekében, hogy a Tanács e feltételek teljesülését követően elfogadja a tárgyalási keretet, és fokozzák a Bizottság által 2019-ben meghatározott 14 kulcsfontosságú prioritás megvalósítására irányuló erőfeszítéseket; felszólítja az összes politikai szereplőt, hogy tartsák fenn Bosznia-Hercegovina egységét, szuverenitását és területi integritását, és tartózkodjanak minden megosztó retorikától és cselekedettől, beleértve a szeparatista retorikát és cselekedeteket, az etnikai, vallási és faji intoleranciára való uszítást, a népirtás és más háborús bűncselekmények tagadását, valamint a háborús bűncselekmények és elkövetőik dicsőítését;

4. megismétli, hogy Bosznia-Hercegovina csatlakozási folyamatának a működő demokratikus intézményekben, a jogállamiságban, a korrupció és a szervezett bűnözés elleni küzdelemben, valamint az alapvető jogok tiszteletben tartásában és a megkülönböztetésmentességben kell gyökereznie minden polgár számára, beleértve az alkotmányozó népeket is, etnikai, vallási vagy egyéb hovatartozástól függetlenül;

5. határozottan elítéli, hogy Milorad Dodik, a Boszniai Szerb Köztársaság elnöke, az SNSD párt és a Boszniai Szerb Köztársaság nemzetgyűlése ismételten lázító retorikát alkalmaz, valamint szeparatista törvényeket és politikákat fogad el, beleértve az úgynevezett „Boszniai Szerb Köztársaság Napjának” és a Szerb Köztársaság állama napjának megünneplését is; hangsúlyozza, hogy az ilyen intézkedések aláássák Bosznia-Hercegovina alkotmányos rendjét, területi integritását és szuverenitását, összeegyeztethetetlenek az uniós csatlakozási folyamattal, és aláássák a daytoni békemegállapodást;

6. sürgeti az összes tagállamot – és egységükre szólít fel –, valamint az Európai Külügyi Szolgálatot (EKSZ) és a Bizottságot, hogy határozottabban lépjenek fel az európai biztonságot fenyegető e közvetlen fenyegetések kezelése érdekében, és ismételten célzott szankciókra szólít fel valamennyi destabilizáló szereplővel, nevezetesen Milorad Dodikkal, valamint a szeparatista politikákhoz politikai és anyagi támogatást nyújtó, a Boszniai Szerb Köztársaság más magas rangú tisztviselőivel és szerb tisztviselőkkel szemben; kéri az összes tagállamot annak biztosítására, hogy el lehessen

fogadni ezeket a szankciókat a Tanácsban, illetve amennyiben azok Tanács általi elfogadása nem lehetséges, a szankciókat kétoldalúan vagy más tagállamokkal összehangoltan vezessék be; elítéli a magyar kormány szerepét a szankciók blokkolásában; támogatja Mark Rutte NATO-főtitkár 2025. március 10-én Szarajevóban, illetve Kaja Kallas alelnök/főképviselő április 8-án Szarajevóban tett nyilatkozatát, és felszólít az ország stabilitásának megőrzésére; úgy véli, hogy a magas rangú uniós tisztviselőknek nem szabad kapcsolatba lépniük a Bosznia-Hercegovina alkotmányos rendjét aláásó szereplőkkel, annak érdekében, hogy ne veszélyeztessék az EU hitelességét a bosznia-hercegovinai állami intézmények támogatásában, és üdvözli a Boszniai Szerb Köztársaság magas rangú személyeire egyes tagállamok által kivetett utazási tilalmakat;

7. tudomásul veszi a bosznia-hercegovinai bíróság által Milorad Dodik ügyében 2025. február 26-án hozott ítéletet, és rendkívül aggasztónak tartja a fokozódó feszültséget és az azóta általa tett intézkedéseket, többek között a bosznia-hercegovinai intézmények elleni példátlan támadásokat és a bosznia-hercegovinai ellenzék megfélemlítését; sajnálatát fejezi ki amiatt, hogy az orosz és szerb hatóságok támogatják az ilyen politikákat, és felszólítja az összes belső, regionális és nemzetközi szereplőt, hogy tartsák tiszteletben Bosznia-Hercegovina szuverenitását és területi integritását; felszólít Milorad Dodik nemzetközi elszigetelésére; elítéli a Boszniai Szerb Köztársaság kormányának közelmúltbeli döntését, amely szerint egy magas rangú német külügyminisztériumi tisztviselőt *persona non grata*-nak nyilvánít; aggodalommal jegyzi meg, hogy az Interpol megtagadta a nemzetközi elfogatóparancsra vonatkozó vörös riasztás kiadását, és felhívja az EUFOR-t, hogy nyújtson konkrét támogatást a bosznia-hercegovinai hatóságoknak az ország jogi és politikai stabilitásának aláásására irányuló folyamatos erőfeszítések megszüntetéséhez, és bizonyítsa az EU és az EUFOR elkötelezettségét és képességét a béke fenntartására, a jogállamiság érvényesítésére és a jogi intézmények integritásának fenntartására;

8. sajnálatát fejezi ki amiatt, hogy Milorad Dodik politikái és intézkedései – többek között az állami szintű szervek és döntéshozatal gyakori blokkolásai, valamint az uniós vívmányokkal való összehangolással kapcsolatos technikai munkához szükséges bosznia-hercegovinai intézményeknek kiürítése – jelentős tényezőt jelentenek Bosznia-Hercegovina zavaros uniós csatlakozási pályáján, és egyértelműen sértik a 2022. június 12-i politikai megállapodást; üdvözli a bosznia-hercegovinai illetékes intézmények munkáját, és felszólítja őket, hogy kövessék a megfelelő eljárásokat, és minden határozatot a jogállamiság teljes tiszteletben tartása mellett hajtsanak végre és vezessenek be; sürgeti az összes politikai szereplőt, különösen a Boszniai Szerb Köztársaságban, hogy utasítsanak el minden olyan szeparatista lépést, amely aláássa az ország egységét, szuverenitását, területi integritását és biztonságát; sürgeti a Boszniai Szerb Köztársaság nemzetgyűlését annak biztosítására, hogy hivatalos közlönye tükrözze a bosznia-

hercegovinai alkotmánybíróságnak a Boszniai Szerb Köztársaság azon jogszabályaival kapcsolatos határozatait, amelyekről megállapították, hogy aláássák az alkotmányos rendet, és amelyeket hatályon kívül helyeztek;

9. sürgeti a Bizottságot, hogy a tagállamokkal és a nemzetközi partnerekkel – többek között a főképviselő hivatalával, az Európai Biztonsági és Együttműködési Szervezettel (EBESZ) és az Európa Tanáccsal – szoros együttműködésben vegye számba az elmúlt 15 év Bosznia-Hercegovinában megvalósított európai szerepvállalása során levont tanulságokat, és ennek megfelelően kalibrálja újra stratégiáját, ismét arra összpontosítva, hogy kézzelfogható eredményeket érjen el és olyan reformokat hajtson végre, amelyek felgyorsítják az ország uniós tagság felé vezető haladását, ezáltal megerősítve az EU szilárd elkötelezettségét Bosznia-Hercegovina teljes körű uniós integrációja mellett;

10. üdvözli, hogy Bosznia-Hercegovina hivatalosan, teljes mértékben igazodott az EU közös kül- és biztonságpolitikájához, beleértve az Oroszország Ukrajna elleni agressziós háborújára válaszul hozott korlátozó intézkedéseket is, és sürgeti ezen intézkedések hatékony végrehajtását; üdvözli Bosznia-Hercegovina folyamatos részvételét az uniós válságkezelési missziókban és műveletekben; elítéli a Boszniai Szerb Köztársaság vezetésének oroszbarát hozzáállását és a Vlagyimir Putyinnal és más orosz tisztviselőkkel tartott gyakori találkozóit; súlyos aggodalmának ad hangot az e kapcsolatok által jelentett biztonsági kockázatok miatt; sürgeti az EU-t, hogy vizsgálja ki, hogy a Boszniai Szerb Köztársaságot az orosz hírszerzési műveletek és az uniós tagállamok elleni hibrid támadások kapujaként használják-e; felszólít Bosznia-Hercegovina támogatására az Oroszországból kiinduló dezinformációs kampányok elleni küzdelemben a hibrid fenyegetések elleni közös erőfeszítés részeként; határozottan támogatja Bosznia-Hercegovina euroatlanti integrációra és NATO-tagságra irányuló tartós törekvéseit, és felszólítja az összes politikai szereplőt, hogy tegyenek konkrét politikai lépéseket ezek elérése érdekében;

11. megismétli, hogy támogatja a főképviselő hivatalát és az EUFOR Althaia műveletet a daytoni békemegállapodás végrehajtásának felügyeletében, a politikai semlegességen és Bosznia-Hercegovina alkotmányának teljes körű tiszteletben tartásán alapuló megbízatásukkal összhangban, amíg az ország nem teljesíti az „5+2 programot”, és nemzetközi felügyelete véget nem ér; üdvözli az EUFOR Althaia művelet megbízatásának megújítását; sajnálatát fejezi ki amiatt, hogy Bosznia-Hercegovina továbbra is nagymértékben függ a Főképviselő Hivatalának megbízatásától és az EUFOR Althaia jelenlététől, de elismeri és nagyra értékeli azt, mint kulcsfontosságú intézményt nemcsak a béke, hanem az ország puszta működésének védelme szempontjából is;

12. emlékeztet arra, hogy az EUFOR Althaia művelet kulcsszerepet játszik Bosznia-Hercegovina biztonságának, területi integritásának, stabilitásának, szuverenitásának és politikai függetlenségének megőrzésében, miközben biztosítja, hogy a helyi érdekelt felek a daytoni békemegállapodásban és az ENSZ Biztonsági Tanácsának határozataiban felvázolt alapelvekkel összhangban járjanak el; sürgeti az EUFOR-t, hogy ezt a megbízatást bizalomépítő intézkedésként egyértelműen közölje Bosznia-Hercegovina polgáraival;

13. üdvözli továbbá a bosznia-hercegovinai fegyveres erők (AFBiH) javára az Európai Békekeret keretében megvalósuló, 10 millió EUR összegű támogatási intézkedésről szóló tanácsi határozatot, valamint az AFBiH és az EUFOR közötti, 2023. évi együttműködési és képzési szerződést; felhívja a Tanácsot és az alelnököt/főképviselőt, hogy tegyék lehetővé valamennyi jogosult tagállam részvételét az uniós békefenntartó missziókban, például az EUFOR bosznia-hercegovinai Althaia műveletében; felhívja a bosznia-hercegovinai hatóságokat, a NATO-t és az EUFOR Althaiát, hogy indítsák el a bosznia-hercegovinai fegyveres erők reformfolyamatát;

14. továbbra is aggodalmát fejezi ki a bosznia-hercegovinai külföldi szereplők, különösen Oroszország és Kína rosszindulatú külföldi beavatkozása és dezinformációs kampányai, valamint azoknak a helyi médián és politikai struktúrákon keresztüli, különösen a Boszniai Szerb Köztársaság általi közvetítése miatt; súlyos aggodalmának ad hangot amiatt, hogy a Kreml támogatja a szeparatista retorikát, az állami intézmények delegitimálására irányuló kísérleteket, valamint az igazságügyi és választási ügyekbe való beavatkozást; rámutat a Boszniai Szerb Köztársaság hatóságai által hozott alkotmányellenes intézkedések védelme érdekében az ENSZ Biztonsági Tanácsában tett közelmúltbeli orosz erőfeszítésekre;

15. további lépésekre szólít fel, többek között Bosznia-Hercegovina jogszabályainak az uniós vívmányokkal való összehangolására, valamint uniós támogatásra a rosszindulatú külföldi beavatkozással és dezinformációs kampányokkal szembeni hatékony fellépés érdekében; felhívja az EKSZ-t és az EU bosznia-hercegovinai küldöttségét, hogy fokozzák erőfeszítéseiket a szorosabb integráció előnyeinek előmozdítása érdekében, és fektessenek be az antidemokratikus narratívák és a külföldi befolyás egyéb formái elleni küzdelmet célzó kommunikációs kampányokba;

16. sajnálatát fejezi ki amiatt, hogy a Boszniai Szerb Köztársaság hatóságai részt vettek a 2024. június 8-án Belgrádban „Egy nép, egy nemzetgyűlés” szlogennel tartott „össz-szerb gyűlésen”, és elutasítja annak nyilatkozatát, amely aláássa Bosznia-Hercegovina és más nyugat-balkáni országok szuverenitását, és nem mozdítja elő a jószomszédi kapcsolatokat; elítéli Aleksandar Vučić szerb elnök Bosznia-Hercegovina ügyeibe való beavatkozását, többek között azáltal, hogy támogatásáról biztosítja Milorad Dodik törvénytelen

cselekedeteit, és megszervezi az Oroszország által támogatott „össz-szerb gyűlést”, amely aláássa Bosznia-Hercegovina szuverenitását és területi integritását;

17. elítéli Irán rosszindulatú befolyásának terjedését az országban és a Nyugat-Balkánon, ami fenyegetést jelent az EU és tagállamai biztonságára nézve;

18. üdvözli Bosznia-Hercegovina megújult és folyamatos szerepvállalását az EU–Bosznia-Hercegovina Stabilizációs és Társulási Parlamenti Bizottságban, amivel teljesíti a Bizottság által meghatározott 14 fő prioritás egyikét;

19. sürgeti a bosznia-hercegovinai hatóságokat, hogy reformálják meg az uniós ügyek koordinációs mechanizmusát, amely eredménytelennek bizonyult és nem volt hatékony az uniós integrációval kapcsolatos feladatok ellátásában; felhívja a hatóságokat, hogy a Bizottság észrevételeivel összhangban nyújtsanak be nemzeti programot az uniós vívmányok elfogadására, és biztosítsák az uniós vívmányokhoz való koordinált igazodást az egész országban; hangsúlyozza, hogy az Európai Tanács csatlakozási tárgyalások megkezdéséről szóló határozatát követően operatív tárgyalási struktúrát kell létrehozni, beleértve egy tárgyalócsoport és egy főtárgyaló kinevezését, aki teljes mértékben jogosult az ország álláspontjának ismertetésére;

Demokrácia és jogállamiság

20. sajnálatát fejezi ki amiatt, hogy a politikai szereplők még mindig nem hajtották végre az alkotmány és a választási törvény szükséges módosításait annak érdekében, hogy összhangba hozzák azokat az emberi jogok európai egyezményével, és végrehajtsák a bosznia-hercegovinai alkotmánybíróság és az Emberi Jogok Európai Bírósága vonatkozó ítéleteit annak érdekében, hogy megszüntessék az egyenlőtlenség és a megkülönböztetés valamennyi formáját a választási folyamatban, és biztosítsák a megkülönböztetésmentességet, az alapvető jogok védelmét és az egyenlőséget valamennyi bosznia-hercegovinai állampolgár számára, hogy „Daytonból Brüsszelbe költözzenek”; megismétli, hogy ezen ítéletek végrehajtásának elmulasztása összeegyeztethetetlen az uniós értékekkel és Bosznia-Hercegovina uniós integrációjával; hangsúlyozza, hogy minden alkotmányos és választási reformfolyamatnak inkluzívnak kell lennie, a polgárokkal, a civil társadalommal, a független szakértőkkel és az országban valamennyi releváns érdekelt féllel folytatott átfogó konzultációkon kell alapulnia, és összhangban kell lennie az európai normákkal és elvekkel; megismétli, hogy a választási reform nem mélyítheti, illetve nem állandósíthatja az etnikai megosztottságot;

21. sajnálatát fejezi ki amiatt, hogy a bosznia-hercegovinai hatóságok nem tudták egyesíteni a társadalmat, illetve nem tudtak igazságos és működőképes rendszert létrehozni az országban, hanem inkább

nagymértékben hozzájárultak a megosztottság elmélyítéséhez; felhívja az EU-t és tagállamait, hogy kezdeményezzenek olyan átlátható és inkluzív reformfolyamatot, amely lehetővé tenné a daytoni békemegállapodásnak az európai normákkal és elvekkel teljes mértékben összhangban álló alkotmánnyá való fenntartható átalakítását egy működőképes, elszámoltatható, reprezentatív és a nép által legitimált irányítási rendszer biztosítása, az etnonacionalista megosztottság leküzdése és az EU felé vezető úton való fenntartható előrelépés érdekében;

22. tudomásul veszi a főképviselő által 2024 márciusában a választási törvényben végrehajtott változtatásokat, amelyek fontos feddhetetlenségi normákat és bizalomépítő intézkedéseket vezettek be annak érdekében, hogy helyreállítsák a választók általános választási folyamatba vetett bizalmát; felhívja Bosznia-Hercegovina Parlamenti Közgyűlését, hogy sürgősen foglalkozzon az EBESZ/ODIHR, a Velencei Bizottság és a Korrupció Elleni Államok Csoportja (GRECO) valamennyi függőben lévő ajánlásával, különösen a választások igazgatásával, a közvélemény-kutatás és a számlálás lefolytatásával, a kampány- és kampányfinanszírozással, a közvetett szavazatvásárlás kifejezett tilalmával, a választási vitarendezéssel, a dezinformáció és a külföldi beavatkozás elleni küzdelemmel, az újságírók védelmének növelésével és az adminisztratív erőforrásokkal való visszaélés szankcionálásával kapcsolatos kérdésekben;

23. üdvözli, hogy a 2024. október 6-i helyhatósági választásokon érvényesült a verseny, és azokat hatékonyan bonyolították le; sajnálatosnak tartja, hogy e választások a társadalmi és politikai kohéziót nélkülöző környezetben zajlottak;

24. határozottan elítéli a Boszniai Szerb Köztársaságnak a Bosznia-Hercegovina alkotmányos rendjét és az állami szervek hatásköreit aláásó cselekményeit és a bosznia-hercegovinai alkotmánybírósággal szemben tanúsított akadályozó magatartását; elítél minden olyan jogellenes cselekményt, amely ellentétes az alkotmányos kerettel, és felszólítja Bosznia-Hercegovinában az összes politikai szereplőt, hogy alkalmazzanak Európa-párti megközelítést;

25. megjegyzi, hogy Bosznia-Hercegovinában korlátozott előrelépés történt az igazságügyi reformok terén, különösen az igazságszolgáltatási rendszer függetlensége, professzionalizmusa, hatékonysága és elszámoltathatósága tekintetében; sürgős intézkedéseket szorgalmaz a reformok felgyorsítása érdekében ezeken a területeken, biztosítva az uniós normákkal való teljes körű összhangot, és megerősítve a bíróságok azon képességét, hogy hatékony igazságszolgáltatást nyújtsanak, és fenntartsák a jogállamiságot;

26. továbbra is komoly aggodalmának ad hangot a bosznia-hercegovinai korrupció, különösen a magas szinten elkövetett korrupció miatt,

amely az ország rendkívül összetett kormányzási rendszerébe mélyen beágyazott strukturális probléma, és sürgeti az illetékes hatóságokat, hogy lépjenek fel az ellen határozottabb, összehangoltabb, átláthatóbb és proaktívabb módon, többek között azáltal, hogy a nemzetközi normákkal és ajánlásokkal teljes összhangban javítják a korrupcióellenes jogszabályokat, és biztosítják a jogszabályok – például az összeférhetetlenség megelőzésére és a visszaélést bejelentő személyek védelmére vonatkozó jogszabályok – hatékony végrehajtását; ösztönzi Bosznia-Hercegovinát, hogy folytasson strukturált együttműködést és ossza meg a bevált gyakorlatokat a tagállamokkal; üdvözli a 2024–2028-as időszakra szóló korrupcióellenes stratégiát és az annak végrehajtására vonatkozó cselekvési terv elfogadását, valamint a folyamatban lévő nemzetközi együttműködési erőfeszítéseket;

27. sajnálatát fejezi ki amiatt, hogy a közbeszerzésről, az összeférhetetlenségről és a Bírói Főtanácsról szóló törvények még mindig nincsenek összhangban az európai normákkal, és sürgeti az Ügyészi és Bírói Főtanácsról szóló új törvény elfogadását a Velencei Bizottság ajánlásaival összhangban; felszólít egy független módon működő vagyonnyilatkozati osztály létrehozására az Ügyészi és Bírói Főtanácson belül, és támogatja a magas szinten elkövetett korrupciós ügyek pártatlan és hatékony büntetőeljárás alá vonását;

28. hangsúlyozza, hogy meg kell erősíteni a felsővezetői tisztséget betöltő személyek összeférhetetlenségének kezelésére szolgáló rendszert, különösen annak biztosítása révén, hogy az érdekeltségi nyilatkozatokat rendszeres és érdemi ellenőrzésnek vessék alá; hangsúlyozza, hogy minden felsővezetői tisztséget betöltő személyre – függetlenül attól, hogy megválasztották vagy kinevezték őket – egységes közzétételi kötelezettségeknek kell vonatkozniuk, és hogy az átláthatóság és a nyilvános elszámoltathatóság érdekében minden ilyen nyilatkozatot szisztematikusan nyilvánosságra kell hozni és könnyen hozzáférhetővé kell tenni az interneten;

29. sürgeti Bosznia-Hercegovinát, hogy fokozza a szervezett bűnözés elleni küzdelmet; mély aggodalmát fejezi ki a bűnözésnek a politikai, jogi és gazdasági rendszerekbe való beszivárgásával szembeni sebezhetőségek miatt; elismerését fejezi ki a bosznia-hercegovinai hatóságoknak az Eurojustról szóló együttműködési megállapodás 2024. október 24-i aláírásáért, amelynek célja a szervezett bűnözés, a terrorizmus, az emberkereskedelem, a kiberbűnözés és más bűncselekmények területén folytatott nyomozások és büntetőeljárások hatékonyságának növelése;

30. hangsúlyozza, hogy javítani kell az EU-val a kábítószer-kereskedelem elleni küzdelem terén folytatott együttműködést; felszólítja Bosznia-Hercegovinát, hogy az Európai Unió Kábítószer-ügynökségével (EUDA) folytatott együttműködése részeként nevezzen ki egy kapcsolattartó megbízottat;

31. üdvözli a pénzmosás és a terrorizmus finanszírozása elleni küzdelemről szóló új törvényt, és sürgeti Bosznia-Hercegovinát, hogy erősítse meg az e területre vonatkozó intézkedéseket, beleértve a törvény hatékony végrehajtásához szükséges szabályozások elfogadását, különös tekintettel a hatékony végrehajtásra és nyomon követésre; különösen hangsúlyozza, hogy a terrorizmus elleni jogszabályokat teljes mértékben össze kell hangolni az uniós vívmányokkal és a nemzetközi joggal; kéri, hogy vezessenek be szigorúbb szankciókat a terrorista bűncselekményekre vonatkozóan;

32. üdvözli Bosznia-Hercegovina határellenőrzésről szóló törvényének elfogadását, amelynek célja az európai normáknak való megfelelés javítása, és felszólít az ellenőrzött migrációs politika részeként az uniós vízumpolitikával való teljes körű összehangolásra; hangsúlyozza, hogy Bosznia-Hercegovinának fenn kell tartania határain a biztonságot, és együtt kell működnie a Frontexszel és a szomszédos országokkal az irreguláris migráció megelőzése érdekében, ugyanakkor megfelelő hozzáférést kell biztosítania a menekültügyi eljárásokhoz a nemzetközi védelemre jogosultak számára;

33. hangsúlyozza, hogy biztosítani kell, hogy a vezető rendőrségi tisztviselők kinevezése – különösen a határrendészetben és az Állami Nyomozó és Védelmi Hivatalban (SIPA) – az érdemek alapján, valamint nyílt, egységesített és átlátható kiválasztási eljárásokon keresztül történjen;

34. emlékeztet a professzionális és politikamentes közszolgálat szükségességére; üdvözli a közigazgatási reform terén tett lépéseket; felszólít a közigazgatás adminisztratív terheinek csökkentésére; felhívja a bosznia-hercegovinai hatóságokat, hogy javítsák a hatóságok információkérésekre való reagálóképességét;

Alapvető szabadságok és emberi jogok

35. határozottan elítéli a valamennyi kisebbség elleni megkülönböztetést, erőszakot és gyűlöletbeszédet; kéri a büntetőeljárások tényleges megindítását az ilyen esetekben; sürgeti Bosznia-Hercegovinát, hogy mozdítsa elő és védje meg az emberi jogokat, a megkülönböztetésmentességet és valamennyi kisebbség védelmét; szorgalmazza a megkülönböztetésellenes mechanizmusok fokozott végrehajtását Bosznia-Hercegovinában, különös tekintettel az intolerancia, a gyűlöletbeszéd és az egyenlőtlenség valamennyi formája elleni küzdelemre; felhívja a hatóságokat, hogy javítsák a szociális, lakhatási, oktatási és egészségügyi szolgáltatásokhoz való hozzáférést valamennyi kisebbség és kiszolgáltatott csoport számára; hangsúlyozza a bosznia-hercegovinai kisebbségek kulturális és nyelvi kifejezése védelmének fontosságát;

36. mély aggodalmát fejezi ki a nőkkel, gyermekekkel, idősekkel és más kiszolgáltatott csoportokkal, többek között az LMBTIQ-közösséggel

szembeni erőszak – többek között a digitális erőszak kialakulóban lévő formáinak – ugrásszerű növekedése miatt; sürgeti a bosznia-hercegovinai hatóságokat, hogy hangolják össze a nőkkel és lányokkal szembeni szexuális és digitális erőszak elleni küzdelemre vonatkozó politikáikat, jogszabályaikat és gyakorlataikat az Európa Tanács normáival, különösen az isztambuli egyezménnyel, az EJEB vonatkozó ítélkezési gyakorlatával és az uniós vívmányokkal; felszólít a kulcsfontosságú intézmények célzott támogatására, a szakemberek képzésére az áldozatok hatékony támogatása érdekében, valamint a nyilvánosság tudatosságának és intézményi kapacitásának növelésére a nemi alapú erőszak valamennyi formájának megelőzése és leküzdése érdekében; hangsúlyozza a női szervezetek kiemelt szerepét a legkiszolgáltatottabbak elérésében; felszólítja Bosznia-Hercegovinát, hogy hozzon létre hivatalos központosított adatgyűjtési rendszert a nőgyilkosságokra vonatkozóan; üdvözli a Bosznia-Hercegovinai Föderáció (FBiH) kormányának 2025. április 9-i határozatát, miszerint a nőgyilkosságokat felveszi a büntető törvénykönyvbe, és felhívja a parlamentet, hogy sürgősen hagyja jóvá ezt az új törvényt;

37. sajnálja, hogy a 2023–2027-es időszakra szóló, nemek közötti egyenlőségre vonatkozó cselekvési terv eddig nem rendelkezett finanszírozással és nyomon követéssel; szorgalmazza a nők társadalmi és politikai részvételének növelését Bosznia-Hercegovinában; elismeri, hogy az etnikai kisebbségekhez tartozó nők további akadályokkal és megkülönböztetéssel szembesülnek, különösen a szolgáltatásokhoz való hozzáférés terén;

38. elítéli, hogy a Boszniai Szerb Köztársaság olyan jogszabály-módosításokat fogadott el, amelyek eltávolították a nemi identitást mint védett jellemzőt, és amelyek már nem garantálják a különböző szexuális irányultságú és nemi identitású gyermekek védelmét;

39. felszólítja az illetékes bosznia-hercegovinai hatóságokat, hogy dolgozzák ki és fogadják el a gyermekek jogainak védelmére vonatkozó, függőben lévő nemzeti cselekvési tervet; hangsúlyozza, hogy a szegénység és a társadalmi kirekesztés az országban élő gyermekek nagy százalékát érinti, különösen a kiszolgáltatott csoportokhoz tartozó gyermekeket, köztük a fogyatékossággal élő roma gyermekeket, a törvénnyel konfliktusba kerülő gyermekeket és a vándorló gyermekeket; emlékeztet arra, hogy Bosznia-Hercegovinának teljesítenie kell nemzetközi kötelezettségvállalásait annak érdekében, hogy egyetlen gyermek se maradjon magára;

40. hangsúlyozza az inkluzív és minőségi oktatás fontosságát, beleértve az anyanyelvi oktatáshoz való jogot, valamint többek között a megosztó tantervek szisztematikus reformjának fontosságát, amelyek súlyosan akadályozzák a belső mobilitást és korlátozzák a kritikus gondolkodáshoz szükséges készségeket; megismétli arra irányuló felhívását, hogy vessenek véget a „két iskola egy fedél alatt” rendszer szegregációs gyakorlatának, amely akadályozza a

társadalmi kohéziót és az esélyegyenlőséget, és hangsúlyozza, hogy elő kell mozdítani a megbékélést és az integrációt, és meg kell védeni minden nemzeti közösség, köztük a kisebbségek kultúrájához, nyelvéhez és identitásához való jogát; kéri, hogy a történelmi revizionizmus elkerülése érdekében fogadjanak el közös tantervet az iskolai történelemkönyvek számára, amely a bíróság által a háborúval kapcsolatban megállapított tényeken alapul, és ösztönzi az Uniót, hogy támogassa ezt a kezdeményezést;

41. felhívja Bosznia-Hercegovina intézményeit, hogy a bosznia-hercegovinai emberi jogi ombudsman ajánlásának megfelelően fogadjanak el jogszabályokat mindhárom hivatalos nyelv, nevezetesen a horvát, a bosnyák és a szerb, valamint mind a latin, mind a cirill írásmód polgárokkal folytatott külső kommunikáció során történő hatékony és egyenlő használatának biztosítása érdekében; hangsúlyozza, hogy a nyelv és az írásmód egyenlő használatához való jog megsértése sérti Bosznia-Hercegovina alkotmányát, a Polgári és Politikai Jogok Nemzetközi Egyezségokmányának 2. cikkét, valamint az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló egyezmény 14. cikkét;

42. felszólítja Bosznia-Hercegovinát, hogy garantálja a gyülekezés, az egyesülés és a véleménynyilvánítás szabadságát, lehetővé téve a civil társadalom politikai döntéshozatalba való bevonását; felhívja a hatóságokat, hogy biztosítsanak érdemi, rendszerszintű és inkluzív nyilvános konzultációs folyamatokat; elítéli, hogy a Boszniai Szerb Köztársaság újra bevezette az orosz mintára készült, „külföldi ügynökökről” szóló törvényt, és sürgeti a hatóságokat, hogy helyezzék azt hatályon kívül; elítéli, hogy a Boszniai Szerb Köztársaság hatóságai a rágalmazásra vonatkozó, bűncselekménnyé nyilvánított jogszabályokat a véleménynyilvánítás szabadságának elfojtására használják, és felszólít arra, hogy a bűncselekménnyé nyilvánított rágalmazásra vonatkozó jogszabályokat helyezzék vissza kizárólag a polgári jog területére, hogy megakadályozzák az azokkal való, a véleménynyilvánítás szabadságának korlátozása céljából való visszaélést; felszólítja a Bizottságot, hogy kössön szigorú feltételrendszert e jogszabályok visszavonásához;

43. ösztönzi a Bosznia-Hercegovina minisztertanácsát, hogy fogadja el a civil társadalom támogató környezetének kialakítására irányuló stratégiát, biztosítva, hogy az egyértelműen a jogszabályi keret javítására, valamint a civil társadalmi szervezetek nagyobb mértékű és átláthatóbb finanszírozásának biztosítására összpontosítson; az emberijog-védők, köztük a női aktivisták és újságírók és nem kormányzati szervezetek fokozottabb védelmét kéri Bosznia-Hercegovinában;

44. hangsúlyozza a független média és a véleménynyilvánítás szabadságára vonatkozó normák tiszteletben tartásának alapvető fontosságát; felhívja Bosznia-Hercegovinát, hogy biztosítsa a pénzügyi fenntarthatóságot, hangsúlyozva a BHRT állami szintű

közszolgálati műsorszolgáltató sürgető pénzügyi válságát, valamint a közszolgálati műsorszolgáltatók és a bosznia-hercegovinai hírközlési szabályozó ügynökség politikai függetlenségét; felszólítja Bosznia-Hercegovinát, hogy fogadjon el jogszabályokat a média tulajdonviszonyainak átláthatóságáról és a média közfinanszírozásáról; sürgeti az államot, hogy a digitális szolgáltatásokról szóló jogszabállyal[1] és a tömegtájékoztatás szabadságáról szóló új uniós rendelettel[2] összhangban gyorsítsa fel az elektronikus hírközlésről szóló törvény elfogadását; felszólít a közszolgálati média pluralizmusának biztosítására Bosznia-Hercegovina egész területén, beleértve valamennyi kisebbség egyenlő képviseletét; tudomásul veszi, hogy a Bosznia-hercegovinai Föderáció közszolgálati műsorszolgáltatási tanácsát 12 évnyi blokkolás után nevezték ki, és felhívja azt, hogy biztosítsa a pártatlan és objektív tájékoztatást;

45. mély aggodalmát fejezi ki a Boszniai Szerb Köztársaság közcélú műsorszolgáltatója által sugárzott orosz propaganda miatt, és elítéli az RT (korábban Russia Today) csatorna közvetítését, amely sérti az uniós szankciókat;

46. elítéli az újságírókkal és a médiában dolgozókkal szembeni politikai nyomást, támadásokat, megfélemlítést, fenyegetéseket, lealacsonyító megjegyzéseket és a közéleti részvételt akadályozó stratégiai pereket, különösen a magas szintű politikusok vagy képviseleti szervezeteik, valamint a külföldi érdekeltségű szereplők részéről; sajnálatát fejezi ki amiatt, hogy nem történt az uniós követelményekkel összhangban álló előrelépés a véleménynyilvánítás szabadságának biztosítása és a büntetőjogi törvények módosítása terén az újságírók fenyegetésekkel és támadásokkal szembeni védelmének megerősítése érdekében, és felhívja a hatóságokat, hogy fogadjanak el olyan jogszabályokat, amelyek hatékonyan védik az újságírókat, a nem kormányzati szervezeteket, az emberijog-védőket, a környezetvédelmi aktivistákat és más érdekelt feleket a közéleti részvételt akadályozó stratégiai perekkel szemben; hangsúlyozza annak fontosságát, hogy az újságírókkal szembeni fenyegetések és erőszak esetén biztosítsák a megfelelő bírósági kivizsgálást;

47. sürgeti Bosznia-Hercegovinát, hogy biztosítsa és hatékonyan hajtsa végre az általános emberi jogokra vonatkozó releváns

---

1 Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2022/2065 rendelete (2022. október 19.) a digitális szolgáltatások egységes piacáról és a 2000/31/EK irányelv módosításáról (digitális szolgáltatásokról szóló rendelet) (HL L 277., 2022.10.27., 1. o., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2022/2065/oj).

2 Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2024/1083 rendelete (2024. április 11.) a belső piaci médiaszolgáltatások közös keretének létrehozásáról és a 2010/13/EU irányelv módosításáról (a tömegtájékoztatás szabadságáról szóló európai rendelet) (HL L, 2024/1083, 2024.4.17., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1083/oj).

jogszabályokat; sürgeti Bosznia-Hercegovinát, hogy indítson büntetőeljárást a diszkriminatív bűncselekmények ügyében;

48. emlékeztet arra, hogy szolidaritáson alapuló és méltányos migráció- és menekültügyi igazgatásra van szükség, amely ötvözi az emberi jogok tiszteletben tartását a hatékony határellenőrzéssel; felhívja az EU-t, hogy segítse Bosznia-Hercegovinát abban, hogy teljes felelősséget vállaljon a gyakran az EU-val közös határon található befogadóállomások irányításáért, biztosítsa a megfelelő befogadási feltételeket, és garantálja a hatékony és megvalósítható menekültügyi eljárásokhoz való hozzáférést, teljes mértékben tiszteletben tartva a nemzetközi jogot és az emberi jogokat; aggodalmát fejezi ki az EU által finanszírozott lipai központban uralkodó befogadási feltételek elégtelenségéről szóló jelentések miatt; hangsúlyozza, hogy a migráció területén növelni kell az átláthatóságot és a demokratikus ellenőrzést az uniós források elosztása és végrehajtása során; üdvözli a Bosznia-Hercegovinának a Frontexszel kötendő, Bosznia-Hercegovina megváltozott jogállásáról szóló megállapodását, és felszólít annak mielőbbi aláírására; emlékeztet arra, hogy az ügynökséggel való esetleges megállapodásoknak teljes mértékben tiszteletben kell tartaniuk az alapvető jogokat és a nemzetközi normákat; nyomatékosan arra kéri Bosznia-Hercegovinát, hogy fokozza a határokon átnyúló bűnözés, különösen az emberkereskedelem elleni erőfeszítéseit;

Megbékélés, regionális együttműködés és jószomszédi kapcsolatok

49. emlékeztet arra, hogy a jószomszédi kapcsolatok és a regionális együttműködés az Unió bővítési folyamatának lényeges részét képezik;

50. hangsúlyozza a megbékélés fontosságát Bosznia-Hercegovinában, és sürgeti az összes hatóságot, hogy aktívan mozdítsák elő és garantálják az igazsághoz, az igazságszolgáltatáshoz és az inkluzív jogorvoslathoz való hozzáférést, beleértve egy olyan állami szintű törvény elfogadását, amely az egész országban minimális jogokat állapít meg a háborús áldozatok számára, valamint a női emlékezet kultúrájának előmozdítását; elismeri, hogy az elszámoltathatóság, valamint az egyének és közösségek közötti kölcsönös tisztelet, valamint a kölcsönös megértés előmozdítása – különösen a fiatalok körében – pozitív hatással lehet a megbékélésre; sürgeti a bosznia-hercegovinai hatóságokat, hogy fogadjanak el nemzeti átmeneti igazságszolgáltatási stratégiát; további erőfeszítésekre szólít fel az eltűnt személyek problémájának kezelése terén; sürgeti a Bizottságot, hogy tegyen további erőfeszítéseket a bosznia-hercegovinai megbékélési folyamatok előmozdítására, támogatására és megkönnyítésére;

51. felszólítja Bosznia-Hercegovina hatóságait, hogy a háborús bűncselekmények büntetőeljárás alá vonására vonatkozó felülvizsgált állami stratégiával összhangban gyorsítsák fel a háborús

bűncselekmények büntetőeljárás alá vonását; kiemeli a gyanúsítottak kiadatása, valamint az igazságügyi hatóságok közötti együttműködés és a büntetőeljárást célzó valamennyi releváns formális szempont cseréje révén megvalósuló megerősített regionális együttműködés fontosságát; ösztönzi Bosznia-Hercegovina hatóságait, hogy hangolják össze jogszabályaikat annak biztosítása érdekében, hogy a háborús bűncselekmények valamennyi áldozata egyenlő hozzáféréssel rendelkezzen a jogokhoz és a védelemhez;

52. elismeri az Eltűnt Személyek Nemzetközi Bizottságának (ICMP) rendkívül fontos, többek között azáltal betöltött szerepét, hogy biztosítja az intézményi kapacitást, támogatja a családokat és bizonyítékokat szolgáltat a bíróságoknak; sürgeti az EU-t annak biztosítására, hogy az ICMP tevékenységei folytatásához elegendő finanszírozáshoz jusson;

53. ismételten felszólít további intézkedések és konkrét programok végrehajtására a menekültek és az országon belül lakóhelyüket elhagyni kényszerült személyek fenntartható visszatérése, az egészségügyi ellátáshoz és a foglalkoztatáshoz való hozzáférés, a szociális védelem és az oktatás tekintetében, valamint a vissza nem térítendő javakért járó kártérítéshez való valamennyi joguk teljes körű tiszteletben tartására;

54. elítéli a történelmi revizionizmus minden formáját, a népirtás tagadását, az irredentizmust, a háborús bűncselekmények és bűnözők dicsőítését, valamint a tényeknek, illetve a nemzetközi és belföldi bíróságok függetlenségének és pártatlanságának megkérdőjelezését, különösen politikai vezetők részéről;

55. aggodalmának ad hangot a nemzeti és politikai jogok védelméről és a szerb nép közös jövőjéről szóló nyilatkozat elfogadása miatt, amely sérti a daytoni békemegállapodás több aspektusát, és aláássa Bosznia-Hercegovina szuverenitását, területi integritását és egységét; megjegyzi, hogy Srpski Svet (szerb világ) elképzelése összeegyeztethetetlen az uniós csatlakozásra irányuló törekvésekkel; felszólítja Szerbiát, hogy konstruktívan kötelezze el magát Bosznia-Hercegovina stabilitása és területi integritása mellett, és aktívan támogassa Bosznia-Hercegovina csatlakozási útját;

56. hangsúlyozza a preventív diplomácia fontosságát Bosznia-Hercegovinában; felhívja az EKSZ-t, hogy erősítse meg a személyzet készségfejlesztését annak érdekében, hogy az EU jobban megértse a helyi történelmi, kulturális és vallási összefüggéseket, amint azt a Parlament által 2024 januárjában elfogadott, a megelőző diplomácia szerepéről szóló jelentés is hangsúlyozza;

57. üdvözli az ENSZ Közgyűlésének azon határozatát, amely július 11-ét az 1995. évi srebrenicai népirtás nemzetközi emléknapjává nyilvánította; felszólítja a hatóságokat, hogy garantálják a Srebrenica-Potocari Emlékközpont biztonságát; hangsúlyozza, hogy

az Emlékközpontot biztonsági aggályok miatt ideiglenesen be kellett zárni;

58. hangsúlyozza, hogy a közös regionális piacon keresztül megvalósuló regionális együttműködés kedvez a gazdasági növekedés előmozdításának; felszólítja Bosznia-Hercegovinát, hogy mielőbb ratifikálja a berlini folyamat keretében kötendő valamennyi regionális mobilitási megállapodást, és erősítse tovább a gazdasági együttműködést ezen a piacon keresztül, összhangban az uniós bővítés célkitűzéseivel;

Társadalmi-gazdasági reformok

59. üdvözli a Nyugat-Balkánra vonatkozó növekedési tervet, amely magában foglalja a Nyugat-balkáni Reform- és Növekedéstámogató Eszközt, és több mint 1 milliárd EUR indikatív támogatást irányoz elő Bosznia-Hercegovina számára; üdvözli, hogy Bosznia-Hercegovina minisztertanácsa reformmenetrend-tervezetet fogadott el; felhívja Bosznia-Hercegovina illetékes hatóságait, hogy biztosítsák reformprogramjának további késedelem nélküli gyors elfogadását annak elkerülése érdekében, hogy a forrásokat a többi nyugat-balkáni ország között osszák szét, és hozzanak létre szilárd mechanizmust a reform végrehajtásának átlátható, inkluzív és időben történő nyomon követésére; hangsúlyozza, hogy prioritásként kell kezelni az olyan kiemelt területeket, mint a közigazgatás, a jogállamiság, a korrupció elleni küzdelem, a dekarbonizáció, a digitalizáció, a konnektivitás és a humántőke-fejlesztés, ugyanakkor foglalkozni kell a társadalmi kihívásokkal is; úgy véli, hogy a növekedési tervben rejlő lehetőségek kiaknázása erősítené Bosznia-Hercegovina gazdaságát; felhívja a Bizottságot, hogy tárja fel az erre hajlandó és elkötelezett regionális hatóságokkal folytatandó együttműködés módjait, rugalmasabban kihasználva a Reform- és Növekedéstámogató Eszközt;

60. emlékeztet arra, hogy a Boszniai Szerb Köztársaság entitás projektjeinek uniós finanszírozását mindaddig befagyasztva kell tartani, amíg a tartomány vissza nem építi a lerombolt demokráciát, és nem igazodik teljes mértékben a KKBP-hez;

61. ösztönzi Bosznia-Hercegovinát, hogy a lehető legjobban használjon ki valamennyi uniós pénzügyi támogatást; felhívja a Bizottságot, hogy továbbra is nyújtson pénzügyi és technikai támogatást Bosznia-Hercegovina uniós integrációjához egyértelműen meghatározott feltételrendszer, valamint a kiadások és az eredmények szigorú nyomon követése alapján, összhangban a hatékony és elszámoltatható költségvetési gazdálkodásra vonatkozó uniós célkitűzésekkel; úgy véli, hogy az uniós forrásoknak jobban kell támogatnia az ország demokratikus reformjait; ezzel összefüggésben kéri a vonatkozó uniós finanszírozás átprogramozását annak érdekében, hogy több pénzeszközt irányítsanak át a technikai segítségnyújtás támogatására a források felhasználása, az

igazságügyi reformok és a korrupcióellenes intézkedések terén; felhívja továbbá az EU-t és a nyugat-balkáni országokat, hogy hozzák létre az Európai Ügyészséggel (EPPO) való gyümölcsöző együttműködés keretét annak biztosítása érdekében, hogy az EPPO hatékonyan gyakorolhassa hatásköreit a csatlakozó országokban; ösztönzi Bosznia-Hercegovinát, hogy mielőbb kössön kétoldalú munkamegállapodásokat az Európai Ügyészséggel;

62. sajnálatát fejezi ki amiatt, hogy a fenntartható fejlődést és előrelépést ezen a területen az irányítási struktúra és az országos stratégiák hiánya is akadályozza minden területen és minden szinten; felszólít egy IPA III-koordinátor gyors kinevezésére, és felszólít az IPA III-alapok jobb felhasználására Bosznia-Hercegovinában, többek között helyi és regionális szinten is; kéri, hogy erősítsék meg a helyi és regionális önkormányzatok kapacitását a társadalmi-gazdasági reformok végrehajtására és az uniós alapokból társfinanszírozott projektek irányítására a felhasználás növelése és a regionális egyenlőtlenségek csökkentése érdekében;

63. sürgeti Bosznia-Hercegovinát, hogy kezelje prioritásként a versenyképesség és az üzleti környezet javítását célzó intézkedéseket, miközben javítja a gazdasági és társadalmi kohéziót, beleértve a szociális jogok európai pillére felé tett előrelépést, a gazdasági diverzifikáció fellendítését, a digitális és zöld átállás előmozdítását, az informális gazdaság és a munkanélküliség kezelését;

64. aggodalmának ad hangot az országban tapasztalható rendkívül negatív demográfiai tendenciák miatt, amit különösen az országot elhagyó fiatalok magas száma váltott ki, és hangsúlyozza, hogy e kihívás kezelése érdekében sürgősen további intézkedéseket kell elfogadni; kéri, hogy összpontosítsanak a fiatalokra mint az uniós integráció hajtóerejére az országban; felszólítja Bosznia-Hercegovinát, hogy véglegesítse és fogadja el az ifjúsági garanciát a fiatalok foglalkoztatáshoz, oktatáshoz, képzéshez és tanulószerződéses gyakorlati képzésekhez való hozzáférésének javítása, a magas ifjúsági munkanélküliség és a strukturális munkaerőhiány kezelése, valamint a társadalmi befogadás előmozdítása érdekében;

65. arra ösztönzi az uniós intézményeket, hogy a civil társadalommal és szakértőkkel együttműködve dolgozzák ki az egészségügyi és szociális védelem rugalmassá és hordozhatóvá tételének lehetőségeit az egyenlőség és a mobilitás biztosítása érdekében Bosznia-Hercegovinán belül;

66. üdvözli az arra irányuló felhívásokat, hogy a tényleges uniós tagság előtt valamennyi nyugat-balkáni országot haladéktalanul integrálják az EU digitális egységes piacába, ami döntően előnyös lenne a biztonságos digitális környezet megteremtése szempontjából;

Energia, környezetvédelem, biológiai sokféleség, fenntartható fejlődés és konnektivitás

67. ösztönzi Bosznia-Hercegovinát, hogy gyorsítsa fel az energiaforrások diverzifikációját, különös tekintettel az Oroszországtól való gázfüggőségének megszüntetésére; sürgeti Bosznia-Hercegovinát, hogy növelje az energiabiztonságot és -hatékonyságot a villamosenergia-továbbító és -elosztó hálózatainak megerősítése, az európai piachoz való kapcsolódás és a megújuló energiaforrásokra, nevezetesen a nap- és szélenergiára való átállás révén, miközben garantálja az érdemi nyilvános konzultációt és a hatékony környezetvédelmi biztosítékokat;

68. sürgeti Bosznia-Hercegovinát, hogy fogadja el régóta esedékes nemzeti energia- és éghajlat-politikai tervét, és hajtsa végre az egész országra kiterjedő környezetvédelmi stratégiákat, többek között az Emerald-területnek jelölt területek jogi védelme, az Emerald Hálózata megfelelőségének javítása, valamint az élőhelyvédelmi irányelv[1], a madárvédelmi irányelv[2] és a víz-keretirányelv[3] teljes körű végrehajtásának biztosítása révén, a környezetvédelmi beruházások minőségének és átláthatóságának javítása mellett; megismétli, hogy hatékony levegő- és vízminőség-védelemre és -javításra, valamint hatékony, arányos és visszatartó erejű szankciókra van szükség a környezetvédelmi jogszabályok megsértése esetén; megjegyzi, hogy a környezetvédelem és az éghajlatvédelem, valamint az uniós normákkal való összehangolás terén elért eredmények továbbra is alacsonyak, ezért sürgeti a bosznia-hercegovinai hatóságokat, hogy a 2020. évi zöld menetrenddel és a Párizsi Megállapodással összhangban biztosítsák az uniós éghajlat- és energiapolitikai normákkal és szakpolitikai célkitűzésekkel való nagyobb összhangot;

69. felhívja a bosznia-hercegovinai hatóságokat, hogy csökkentsék az országhatárokon átterjedő légszennyezést, különösen a Bosanski Brod olajfinomító esetében; emlékeztet arra, hogy Bosznia-Hercegovina aláírta az országhatáron átterjedő környezeti hatások vizsgálatáról szóló egyezményt (Espoo, 1991.), és az abban vállalt kötelezettségek rá nézve kötelezők;

---

1 A Tanács 92/43/EGK irányelve (1992. május 21.) a természetes élőhelyek, valamint a vadon élő állatok és növények védelméről (HL L 206., 1992.7.22., 7. o., ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/1992/43/oj).

2 Az Európai Parlament és a Tanács 2009/147/EK irányelve (2009. november 30.) a vadon élő madarak védelméről (HL L 20., 2010.1.26., 7. o., ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2009/147/oj).

3 Az Európai Parlament és a Tanács 2000/60/EK irányelve (2000. október 23.) a vízpolitika terén a közösségi fellépés kereteinek meghatározásáról (HL L 327., 2000.12.22., 1. o., ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2000/60/oj).

70. hangsúlyozza, hogy javítani kell az előzetes átfogó stratégiai környezeti vizsgálatokat a helyi közösségek, a civil társadalmi szervezetek és független szakértők érdemi bevonásával; kiemeli, hogy az ökológiailag érzékeny ágazatokban növelni kell az infrastrukturális projektekhez kapcsolódó eljárások átláthatóságát; hangsúlyozza a környezetvédelmi szempontok fokozottabb érvényesítésének fontosságát az ágazati politikákban;

71. sürgeti az országot, hogy az Espooi Egyezménnyel összhangban hajtson végre intézkedéseket a folyók biológiai sokféleségének és ökológiai integritásának védelme érdekében;

72. mély aggodalmát fejezi ki a – többek között külföldi vállalatok által folytatott – bányászati tevékenységek által Bosznia-Hercegovina környezetére és polgárai egészségére gyakorolt káros hatás miatt; felszólítja a Bosznia-Hercegovinában működő valamennyi bányászati vállalkozást, hogy teljes mértékben tartsák be a nemzeti jogszabályokat, és kezeljék prioritásként a környezetvédelmet és a közegészséget;

73. hangsúlyozza, hogy a Bosznia-hercegovinai Föderációnak sürgősen el kell fogadnia egy méltányos, korszerű és szakértői munkán alapuló erdészeti törvényt; felszólít továbbá az erdők és folyók fokozottabb védelmére az ellenőrzés felügyeletének javítása, valamint a környezetvédelmi és rendszerszintű normákkal összhangban lévő szigorú jogi keret létrehozása révén; felszólít a Bosznia-hercegovinai Föderáció vonatkozó rendeletében foglalt azon rendelkezés eltörlésére, amely lehetővé teszi a szennyvíznek a folyókba történő, minimális felügyelet melletti kibocsátását, ezáltal jelentős veszélyt jelentve a közegészségre és a környezetre;

74. felszólítja Bosznia-Hercegovinát, hogy sürgősen véglegesítse és fogadja el Livanjsko Polje V. kategóriába tartozó védett területté nyilvánítását, és biztosítsa a megfelelő nyomon követést;

75. szolidaritását fejezi ki Bosznia-Hercegovinával és a 2024. október 3–4-i pusztító árvizek és földcsuszamlások minden áldozatával; felszólítja a Bosznia-hercegovinai Föderáció hatóságait, hogy növeljék az érintettek támogatását, és biztosítsák a bűnüldözés és az erdőgazdálkodás minden olyan hiányosságának kezelését, amely súlyosbíthatta a katasztrófát;

°

° °

76. utasítja elnökét, hogy továbbítsa ezt az állásfoglalást a Bizottság alelnökének/az Unió külügyi és biztonságpolitikai főképviselőjének, a Tanácsnak, a Bizottságnak, Bosznia-Hercegovina elnökségének, minisztertanácsának és parlamenti közgyűlésének, a Bosznia-hercegovinai Föderáció, a Boszniai Szerb Köztársaság és a Brčkói

Körzet kormányainak és parlamentjeinek, valamint a Főképviselő Hivatalának.